

7.2.2024

Elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation edistäminen

Ohjelmasuunnitelma

Valtiovarainministeriö
Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
PL 28, 00023 Valtioneuvosto

puh. 0295 16001 (vaihe)
kirjaamo.vm@gov.fi
www.vm.fi
Y-tunnus 0245439-9

Finansministeriet
Snellmansgatan 1 A, Helsingfors
PB 28, 00023 Statsrådet

tfn 0295 16001 (växel)
registratorskontoret.fm@gov.fi
www.finansministeriet.fi
FO-nummer 0245439-9

Sisällys

1 Ohjelman tausta	3
2 Ohjelman tavoitteet ja vaikuttavuus.....	3
3 Ohjelman toimeenpano.....	4
3.1 Ohjelman raportointi ja dokumentaatio.....	5
4 Ohjelman aikataulu ja vaiheistus	6
5 Ohjelman organisointi ja ohjausmalli	6
6 Ohjelman liittymät, riippuvuudet ja rajaukset	7
6.1 Ohjelman liittymät ja riippuvuudet.....	7
6.2 Ohjelman rajaukset.....	8
7 Ohjelman budjetti	9
8 Riskit ja riskien hallinta	9

1 Ohjelman tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa todetaan, että hallituskauden aikana toteutetaan hankkeita, joilla digitalisoidaan elämäntapahtumien tai yritystapahtumien ympärille kiinnittyvät julkiset ja yksityiset palvelut niin, että ne toimivat saumattomasti yhteen. Yhtenä tällaisena kokonaisuutena turvataan edesmenneen omaisen asioiden vaivaton hoito. (s. 113.)

Lisäksi elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation edistäminen julkisten palvelujen kehittämisessä on osa Suomen digitaalisen kompassin tavoitteita. Suomen digitaalisen kompassin (VNS 10/2022 vp) eli Suomen kansallisen digitalisaatiostrategian yhtenä tavoitteena on määritellä sekä digitalisoida noin 40 merkittävintä ja vaikuttavinta elämäntapahtumapalvelukokonaisuutta vuoteen 2030 mennessä koskien kansalaisten elämäntapahtumien lisäksi myös yritysten ja organisaatioiden liiketoimintatapahtumia. Digikompassi on vuoteen 2030 ulottuva kansallinen strateginen etenemissuunnitelma, joka luo kokonaiskuvan Suomen digitalisaatiokehityksestä ja ohjaa kansallisen kehitystyön suuntaa.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa myös todetaan, että hallitus seuraa ja jatkaa digikompassin tavoitteiden edistymistä (s. 113).

2 Ohjelman tavoitteet ja vaikuttavuus

Kehittämishojelman tehtävänä on tukea elämäntapahtumia ja yritystapahtumia digitalisoivien hankkeiden valmistelua kohti toimeenpanoa, ehdottaa valmisteltuja hankkeita toimeenpantaviksi sekä ohjata ja koordinoita käynnistettävien hankkeiden toimeenpanoa.

Kehittämishojelman tuotostavoitteet ovat seuraavat:

- Tuottaa ohjelmakauden aikana vähintään 10 toimeenpanokelpoista elämäntapahtumiin tai liiketoimintatapahtumiin liittyvää hankeaihiota. Eri hallinnonalat ja toimijat vastaavat aihoiden toimeenpanosta valmisteluvaiheen jälkeen.
- Tuottaa elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation pidemmän aikavälin kehittämissuunnitelma, joka luo kansallisen tason näkymää digitaalisen kompassin noin 40 merkittävimmän ja vaikuttavimman elämäntapahtumapalvelukokonaisuuden digitalisointiin vuosikymmenen loppuun mennessä.
- Tuottaa skaalautuva ja osallistava yhteistyö- ja kehittämismalli elämäntapahtumiin ja liiketoimintatapahtumiin liittyvien palvelukokonaisuuksien kehittämiseksi.
- Organisoida käynnistettävien hankkeiden ympärille kehittäjäverkosto, joka on elämäntapahtumalähtöiseen digitalisaatioon liittyvien asiantuntijoiden yhteinen foorumi, jolla varmistetaan ohjelman tuotosten avoimuus, laaja-alainen käyttöönotto ja yhdessä oppiminen sekä yhteiskehittävä työskentelytapa.

Elämäntapahtumiin ja liiketoimintatapahtumiin liittyvien palvelukokonaisuuksien digitalisoinnilla tavoitellaan sitä, että julkisia palveluita kehitetään ja tuotetaan jatkossa aiempaa kokonaisvaltaisemmin huomioiden ihmisten ja yritysten erilaiset tarpeet ja tilanteet. Kun toimintaa ja palveluita kehitetään elämäntapahtumiin liittyvinä palvelukokonaisuuksina, varmistetaan hyvän hallinnon toteutuminen digitalisoituvassa yhteiskunnassa ja tuotetaan nykyistä sujuvampaa ja kokonaisvaltaisempaa palvelukokemusta. Samalla

lisätään julkisen palvelutuotannon kustannustehokkuutta ja yhteentoimivuutta sekä vahvistetaan palvelutuotannon vaikuttavuutta.

Tavoitetilassa julkisen hallinnon asiointipalvelut ovat käyttäjälle sujuvasti yhteentoimivia ja asiointitarve olisi keventynyt, joissain tilanteissa jopa poistunut automaation myötä.

Tavoitteiden toteutumista seuraavat ja toimeenpanoa ohjaavat mittarit tarkennetaan palvelukokonaisuuskohtaisesti. Ohjelman yleiset vaikuttavuustavoitteet ovat:

- Tavoite: Elämän eri tilanteisiin ja tapahtumiin liittyvän ja viranomaisrajat ylittävän asioinnin sujuvoittaminen ja asiointiin liittyvien prosessien automatisointi soveltuvilta osin (palvelukokonaisuuskohtaisesti määritellyt asiointimittarit).
- Tavoite: Julkisen hallinnon palvelutuotannon tehostaminen ja tuottavuuden kehittäminen (palvelukokonaisuuskohtaisesti määritellyt tuottavuustavoitteet).
- Tavoite: Julkisen hallinnon tiedonhallinnan yhteentoimivuuden kehittäminen koskien elämän eri tilanteissa ja tapahtumissa hyödynnettävien tietojen yhteiskäyttöisyyttä ja jaettavuutta (palvelukokonaisuuskohtaisesti määritellyt yhteentoimivuuden edistämisen tavoitteet).
- Tavoite: Elämäntapahtumalähtöistä digitalisaatiota mahdollistavien skaalautuvien kehitys- ja hallintamallien rakentaminen ja käyttöönotto, joilla tuetaan ihmiskeskeisten palvelujen kehittämiseen liittyvää toimintatapojen muutosta julkisessa hallinnossa (mallien hyödyntäminen ja käyttöönotto suhteessa Digikompassin lukumäärällisiin palvelukokonaisuustavoitteisiin).

3 Ohjelman toimeenpano

Ohjelman toimeenpanosta vastaa valtiovarainministeriön JulkICT-osastolle perustettava ohjelmatoimisto, joka tavoitteiden toteuttamiseksi tekee yhteistyötä erityisesti Digi- ja väestötietoviraston kanssa elämäntapahtumiin ja liiketoimintatapahtumiin liittyvien palvelukokonaisuuksien valmistelemiseksi. Lisäksi ohjelmalle asetetaan strateginen ohjausryhmä, jossa on edustettuina elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation osalta keskeiset sidosryhmät ja joka seuraa ja tekee linjauksia ohjelman etenemisestä ml. valmistelussa edistettävät elämäntapahtumat ja liiketoimintatapahtumat.

Ohjelmatoimiston tehtävät ovat seuraavat:

- Ohjelmajohtaminen, kokonaisuuden koordinaatio ja budjetin hallinnointi
- Strategisen ohjausryhmän sihteeristönä toimiminen
- Valmistelun tuen osoittaminen eri kehitysaihoille ohjausryhmän linjausten mukaisesti
- Pidemmän aikavälin kehityssuunnitelman ja elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation kehitysmallin valmistelu pohjautuen ohjelmassa valmisteltavissa hankkeissa tehtävään valmistelutyöhön
- Ohjelmaan liittyvä viestintä ja sen koordinaatio
- Etenemisen seuranta ja tilannekuvan ylläpitäminen käynnissä olevien ja suunnitteilla olevista kehitysaiheista
- Saapuvien esitysten arviointi, käsittely ja esittely strategiselle ohjausryhmälle

Ohjelman käynnistymisen yhteydessä ohjelmatoimisto kartoittaa ja tunnistaa ohjelmassa mahdollisesti edistettävät palvelukokonaisuudet ja saattaa ne strategisen ohjausryhmän tietoon etenemislinjauksia varten.

Strategisen ohjausryhmän tehtävät ovat seuraavat:

- Käsitellä ja hyväksyä ohjelmassa edistettävät elämäntapahtumiin ja liiketoimintatapahtumiin liittyvät palvelukokonaisuudet
- Seurata ja ohjata valmisteltavien palvelukokonaisuuksien etenemistä
- Kehittää ja ohjata ohjelman toteutusta eri organisaatioiden strategisista tavoitteista ja lähtökohdista käsin
- Ohjata ja hyväksyä ohjelmassa kehitettävät tuotokset (pidemmän aikavälin kehittämissuunnitelma ja kehittämissmalli)
- Antaa ohjelman jälkeiset toimenpidesuosituksset, hyväksyä ohjelmaa koskevat loppuraportit ja puoltaa ohjelman päättämistä

Ohjelmassa edistettävät elämäntapahtumat ja liiketoimintatapahtumat muodostavat kukin oman hankkeensa, joiden toimeenpanemiseksi osoitetaan vastuuorganisaatio. Ohjelmatoimisto vastaa hankkeiden kokonaiskoordinaatiosta ja hankkeiden välisestä vuorovaikutuksesta. Käynnistettävistä alahankkeista linjataan strategisessa ohjausryhmässä. Etenemistä seurataan tarkoituksenmukaisella tavalla osana yhteiskunnan uudistamisen ministerityöryhmän toimintaa sekä ministeriöiden välisessä digitalisaatio- ja datapolitiikan yhteistyöryhmässä Digitoimistossa ja sen yhteistyöryhmissä.

Edistettävien aihoiden valmistelun vaiheistus on jäsennetty seuraavalla tavalla:

- **Vaihe 1: aihion käynnistäminen.** Vaiheessa tunnistetaan ratkaistava tapahtuma tai tilanne sekä aihioon liittyvät keskeiset toimijat, niiden roolit ja vastuut palvelukokonaisuuden kehittämisessä. Toimijat kootaan yhteen ja kehittämiselle osoitetaan vastuuorganisaatio.
- **Vaihe 2: aihion valmistelu.** Valmistelussa kootaan ymmärrys nykytilasta, rakennetaan toimijoiden yhteinen tavoitetila sekä kuvataan tarvittavat muutokset. Vaiheessa 2 tuotetaan mm. toimeenpanoon liittyvä taloudellisten vaikutusten arvio, toimeenpanon kustannusarvio, toteutuksen mittarit sekä ehdotus toteutustavasta. Tavoitteena on, että valmisteluvaiheen jälkeen aihio on projektoitavissa toteuttamiskelpoiseksi hankkeeksi.
- **Vaihe 3: yhteinen toimeenpano.** Toimeenpanovaiheessa yhteiseen tavoitteeseen sitoutunut toimijajoukko vie tavoitetilan mukaiset muutokset käytäntöön. Valitun elämäntapahtuman tai liiketoimintatapahtuman toteuttamisen vaatimat muutokset toimintaan, järjestelmiin ja säädöksiin toimeenpannaan laaditun suunnitelman mukaisesti. Työtä vetää vastuullinen organisaatio.

Ohjelmassa keskitytään erityisesti vaiheen 2 valmisteluvaiheen edellyttämiin toimenpiteisiin strategisen ohjausryhmän priorisoimien elämäntapahtumien ja liiketoimintatapahtumien osalta. Ohjelmasuunnitelman kohdassa 1 esitetyn hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti hallitus käynnistää edesmenneen omaisen asioiden vaivatonta hoitoa kehittävän toimenpidekokonaisuuden (vaihe 3), jonka toimeenpanemiseksi asetetaan oma kehityshankkeensa.

3.1 Ohjelman raportointi ja dokumentaatio

Ohjelmassa noudatetaan valtionhallinnon [yleisiä periaatteita merkittävien ICT-hankkeiden raportoinnista](#). Ohjelman tiedot tallennetaan valtion yhteiseen Hankesalkkuun ja hankkeen etenemistä seurataan päätasolla siellä.

Ohjelman ohjausryhmällä on Tiimeri-työtila, jonne tallennetaan hankkeessa syntyvä dokumentaatio. Työtilaan on pääsy ohjelman jäsenillä.

Hankkeen julkiset tiedot ja asiakirjat tallennetaan Hankeikkunaan mahdollisimman kattavasti ja arkistoidaan VAHVA-järjestelmään määräyksen ”Valtioneuvoston kanslian määräys hanketietojen hallinnasta valtioneuvostossa” (VN/3061/2020) mukaisesti.

Ohjelmakauden päätteeksi ohjelmasta toteutetaan riippumaton loppuarviointi, joka tuottaa tietopohjaa elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation edistämisestä tulevien toimenpiteiden, hankkeiden ja projektien käyttöön.

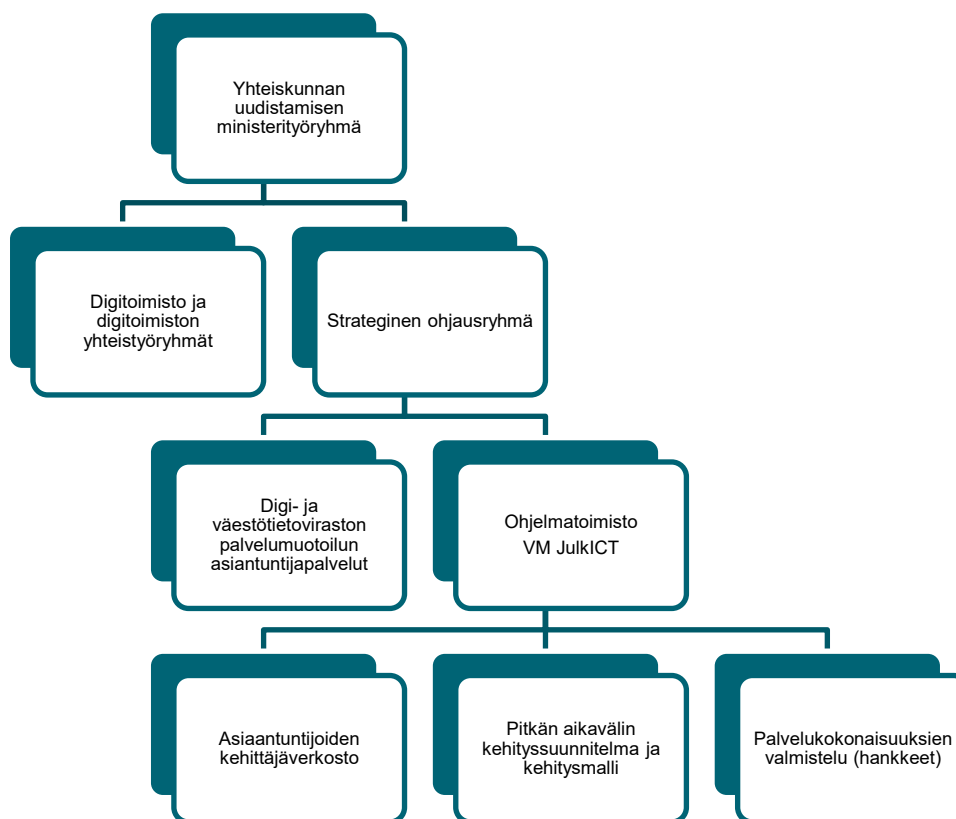
4 Ohjelman aikataulu ja vaiheistus

Ohjelman toimintakausi 5.2.2024-31.3.2027. Ohjelmaan kuuluvien hankkeiden aikataulut täsmennetään erillisessä toimeenpanosuunnitelmassa.

5 Ohjelman organisointi ja ohjausmalli

Ohjelman ohjauksesta vastaa valtiovarainministeriö, joka asettaa ohjelman ja siihen sisältyvän strategisen ohjausryhmän. Ohjelman ohjausryhmässä ovat edustettuina elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation osalta keskeiset sidosryhmät (ministeriöt, virastot, kunnat, hyvinvointialueet, muut organisaatiot). Ohjelman omistajana ja ohjausryhmän puheenjohtajan toimii Digitalisaatio-yksikön päällikkö valtiovarainministeriöstä. Ohjelman etenemistä seurataan tarvittavissa määrin yhteiskunnan uudistamisen ministerityöryhmässä, digitoimistossa ja sen yhteistyöryhmissä. Tavoitteiden toteuttamiseksi ohjelmatoimisto tekee yhteistyötä Digi- ja väestötietoviraston palvelumuotoilun asiantuntijapalveluiden kanssa käytettävissä olevien resurssien puitteissa.

Alla on esitetty kaavakuva hankkeen yleisestä organisoinnista.

Kuva 1: Ohjelman organisoituminen ja tuotokset

6 Ohjelman liittymät, riippuvuudet ja rajaukset

6.1 Ohjelman liittymät ja riippuvuudet

Seuraavassa taulukossa kuvataan ohjelman toteuttamisen riippuvuudet muista ohjelmista, projekteista, kehityksestä, kehittämisestä tai päätöksistä. Nämä huomioidaan ohjelman toteutuksen suunnittelussa.

Ohjelman liittymät ja riippuvuudet	
Kohde	Kohteen kuvaus
Suomi.fi-palvelujen ohjauksen ja strategisten tavoitteiden kehittämisryhmä	Kehittämisryhmän tehtävänä on ohjata Suomi.fi-palvelujen strategian laadintaa ja puoltaa VM:lle palvelujen vision ja strategisten tavoitteiden hyväksymistä. Tukipalvelut ovat keskeinen mahdollistaja elämäntapahtumalähtöisten ja yhteentoimivien palveluiden osalta.
Digitalisaation lainsäädännön uudistaminen	Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaan hallitus käynnistää julkisen hallinnon digitalisaatioon kytkeytyvän laajan lainsäädännön poikkihallinnollisen uudistusohjelman, jossa tunnustetaan ja kumotaan norminpurun hengessä

	digitalisaatiota estävät tai vaikeuttavat säädökset. Elämäntapahtumapohjaisten palveluiden toteuttamiseen liittyy mm. tiedon hyödyntämiseen ja tiedon saantioikeuksiin liittyviä säädöspohjaisia rajoitteita.
Valtionhallinnon yhteinen digitalisaatiokehitysbudjetointi	Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan eri hallinnonalojen digitalisaatiobudjeteista muodostetaan hallituskauden aikana tarkoituksenmukaisen kokoinen yhteinen kehitysbudjetti. Hallitus laatii digihankkeille rahoituskriteerit, jotka ohjaavat niiden yhteentoimivuutta. Mahdollisesti muodostettavalla yhteiskehittämisbudjetoinnilla voidaan esittää ohjelmassa valmisteltavia palvelukokonaisuuksia toimeenpantaviksi.
Kuntien normien keventämisen ja kokeilujen ohjelma	Kuntien normeihin liittyvän ohjelman tehtävänä on selvittää ja seurata kuntien toimintavapauden lisäämiseen, normien vähentämiseen, kuntien toimintatapojen kehittämiseen sekä kuntien tehtävien erilaistumiseen kohdistuvia tarpeita sekä edistää näissä tapahtuvia muutoksia. Työryhmä toteuttaa osaltaan tähän tähtäviä toimenpiteitä sekä seuraa, tukee ja arvioi muiden toimijoiden tähän liittyviä toimia, mukaan lukien lainsäädäntötoimien valmistelu.

6.2 Ohjelman rajaukset

Seuraavassa taulukossa kuvataan ohjelman toteuttamisen rajaukset ja rajausten syyt. Toteuttamisen rajauksessa määritellään sellaiset asiat ja ominaisuudet, joiden saattaisi kuvitella kuuluvan ohjelman tehtäviin ja tuotoksiin, mutta joita ei jostain syystä toteuteta tässä ohjelmassa ja joilla pyritään poistamaan luuloja ja oletuksia.

Ohjelman rajaukset	
Kohde	Kohteen kuvaus
Sähköisten asiointipalvelujen ja tietojärjestelmien kehittäminen	Ohjelman tavoite on edistää elämäntapahtumiin ja liiketoimintatapahtumiin liittyvien kehittämisesitysten valmistelua eteenpäin kohti toimeenpanoa. Ohjelmassa ei kehitetä organisaatioiden sähköisiä asiointipalveluja eikä ohjelma tue niiden kehittämistyötä rahallisesti. Toimeenpanovaiheesta (vaihe 3) kokonaisuudet vastaavat itsenäisesti.
Lainsäädännön uudistaminen	Ohjelmaan liittyvässä työskentelyssä tullaan suurella todennäköisyydellä tunnistamaan elämäntapahtumalähtöiseen digitalisaatioon ja tietojen monialaiseen hyödyntämiseen julkisessa hallinnossa, mutta lainsäädännöllistä kehittämistä ohjelma ei pidä sisällään. Tunnistetut

	säädösmuutostarpeet saatetaan mm. kohdassa 6.1 mainittujen hankkeiden tietoon.
Ohjelmaan osallistuvien organisaatioiden henkilöstöresurssit.	Ohjelmaan osallistuvat organisaatiot vastaavat pääsääntöisesti itse omista henkilöstöresursseistaan ohjelmassa tehtävään valmistelutyöhön liittyen. Ohjelmalla tuetaan osallistuvien organisaatioiden valmistelutyötä mm. asiantuntijapalveluiden muodossa.

7 Ohjelman budjetti

Ohjelman kokonaisbudjetti vuosina 2024-2027 on yhteensä 1 250 000 euroa. Ohjelmaan liittyvät kustannukset katetaan momentilta 28.70.01 *Julkisen hallinnon ICT:n ohjaus ja kehittäminen*.

Valtiovarainministeriö huolehtii toteutuksen ohjauksesta, tarvittavien hankintojen laatimisesta ja tukiresurssien osoittamisesta alahankkeiden käyttöön. Rahoituksen kohdentumisesta keskustellaan säännöllisesti ohjausryhmässä.

8 Riskit ja riskien hallinta

Ohjelmaan kuuluvista hankkeista ja niiden toimeenpanosta (vaihe 3) laaditaan kustakin riskianalyysi, jonka tuloksena laaditaan riskienhallintasuunnitelma hankekohtaisesti. Riskienhallintasuunnitelmassa määritetään, miten epävarmuuteen valmistaudutaan ja riskitekijöitä seurataan.

Ohjelman riskinhallinnassa noudatetaan julkisen hallinnon digitaalisen turvallisuuden johtoryhmän (VAHTI) tuottaman riskienhallintaohjeen käytäntöjä: [Ohje riskienhallintaan, Valtiovarainministeriön julkaisuja 22/2017](#)

Ohjelmatason keskeisimmiksi riskeiksi on ohjelmasuunnitelman laatimisen yhteydessä tunnistettu seuraavassa taulukossa esitetyt riskitekijät ja niistä aiheutuvat riskit. Ohjelmatason riskejä seurataan ja tarkennetaan ohjausryhmän kokouksissa tarpeen mukaan.

Ohjelman riskit	
Riski ja kuvaus	Toimenpiteet
Organisaatioiden sitoutuminen ohjelmassa tehtävään kehitystyöhön. Ohjelman tavoitteiden toteutuminen on riippuvainen organisaatioiden sitoutumisesta elämäntapahtumalähtöiseen kehittämiseen.	Ohjelmasta tarjotaan organisaatioille tukifunktioita valmistelun edistämiseen. Organisaatioiden tukitarpeita huomioidaan ohjelman edistämisessä asiakaslähtöisesti.
Elämäntapahtumiin ja liiketoimintatapahtumiin liittyvien palvelukokonaisuuksien toimeenpanoa (vaihe 3) ei ole resursoitu.	Ohjelman toimenpiteillä valmistellaan elämäntapahtumiin ja liiketoimintatapahtumiin liittyviä hanke-esityksiä siten, että ne ovat toteuttamiskelpoisia ja niiden eteneminen

	toimeenpanoon on talouden ja toiminnan suunnittelun näkökulmasta tarkoituksenmukaista.
Tavoiteltujen hyötyjen toteutumisen seuranta ja sen resursointi. Palvelukokonaisuuksista muodostuvat hyödyt realisoituvat ohjelmakauden jälkeen, mikä haastaa ohjelman vaikuttavuuden arviointia.	Ohjelmassa tehtävää valmistelutyötä seurataan osana digitaalisen kompassin pitkäjänteistä toimeenpanon toteutusta.
Viestinnän tavoitettavuus ja resursointi. Tavoitteiden toteutuminen edellyttää, että ohjelmaan liittyvä viestintä tavoittaa keskeiset toimijat. Ohjelmalle ei ole erikseen resursoitu viestintäresurssia.	Viestinnän osalta tehdään laaja-alaista yhteistyötä asianosaisten organisaatioiden (erit. VM ja DVV) viestintäosastojen kanssa sekä tiivistä sidosryhmäyhteistyötä. Viestinnässä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan jo olemassa olevia kanavia ja foorumeita.